

גליון מס' 105 כי תצא תשפ"ב
נא לא לעיין בשעת התפילה

קדושת בתי מקדש מעט

בהכוונת הגרמ"מ לובין שליט"א רב שכונת רמת אהרן בני-ברק

דבר המערכת

מדבר בביהכ"נ, שהיה זה דומה למי שרוצים לאבד ממנו הן עתק או להרגו, שלא יחוש לבושה ולא לשום דבר ויחיש מפלט לו. **עאכ"כ שצריך לחוס על נפשו ועל כבוד קונו.** זה כלל גדול, שלא לעבור שום עבירה ושלא להימנע מקיום שום מצוה מפני הבושה, ועל זה אמרו 'הוי עז כנמר לעשות רצון אביך שבשמים'. והנזהר בזה מלבד שניצול מעונש חמור נותנים לו ג"כ שכר כעושה מצוה, שמקיים מצוות 'ומקדשי תיראו', שביהכ"נ הוא מקדש מעט וצריך לירא ממנו.

ומכלל מורא בית הכנסת שלא יתן שם בקולו קול עז אפילו לקרא לשום אדם או למחות ביד אחרים העושים שלא כהוגן, אלא כשצריך לדבר ילך אצלם וידבר להם בלחש בנועים-שיח ובכבוד ראש כעומד בהיכל המלך. ועין רואה איך עומדים בפני שרי הארץ ושופטיה בכבוד גדול ואין קול ואין עונה קול דממה דקה, על זה ידו כל הדווים, וגם העכו"ם המתהללים באלילים בלילים ביושבם בבית תפלותם עומדים בכבוד גדול באימה ויראה. והן אמת שהעומד לפני השופט עיניו יחזו את אשר לפניו, ואם ירצה לדבר איזה שפת יתר בחרונו יבהלוהו וחמת מלך מלאכי מות. לא כן העומד בבית הכנסת שאינו רואה את אשר לפניו ואין נפרעים מן האדם תכף ומיד, אלא בדרך שאדם רוצה לילך מניחים אותו, ויצר סמוך עומד על ימינו לשטנו, ומסיתו הסת כפול להעבירו על דעת קונו, זהו כל רעת האדם בארץ. אבל חובת גברא אשר הוא יהודי ומאמין באמונה שלמה במציאות ה' מלך נורא ואיום בכל מקום 'מלוא כל הארץ כבודו', וביותר מתגלה הארתו והשראת שכינתו בהיכל קדשו, והוא משגיח על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכו, ומשלם אפילו על שיחה קלה אם לטוב ואם למוטב היום לעשותם ולמחר לקבל שכר ועונש, וביד האדם לכופף את יצרו וכך היא חובתו וכך נאה לו וזה כל האדם. **אשרי איש ירא את ה' בכל מקום וכ"ש בהיכל קדשו הס מפניו, ולא ישמע קולו בבואו אל הקודש לדבר עם חבירו. וגדול גדור ראשונים שלא לדבר עם חבירו אפילו בדברי תורה כדי שלא יחשדנו שומע ולא יורו היתר לעצמם.**

והזהירות שלא לדבר בביהכ"נ הינו אפילו שלא בשעת התפילה, אבל בשעת התפילה אפילו שלא בבית הכנסת צריך לזהר שלא לדבר מתחילת התפילה ועד סופה. וידוע מאמר רבותינו ז"ל שאמרו (ברכות ו א) אין תפילתו של אדם נשמעת אלא בביהכ"נ. ועוד אמרו (שם ח א) כל מי שיש לו ביהכ"נ בעירו ואינו נכנס שם נקרא שכן רע וגורם גלות לעצמו. אשר על כן ראוי להשתדל מאוד להתפלל בביהכ"נ, אפילו אם מוכרח להתפלל ביחיד ילך לביהכ"נ ויתפלל, וכ"ש שצריך להשתדל הרבה להתפלל בביהכ"נ עם הצבור, ולא יתפלל ביחיד ולא בביתו אפילו עם מנין, אם לא מחמת אונס גדול, כי מאבד טובה הרבה. ודי בזה למי שיש לו לב טוב, כי מי שאין לו לב טוב לא יכנסו בו דברים כהנה וכהנה.

ברצוננו השבוע להביא דברי חיזוק מספר 'פלא יועץ' בענין כבוד בית הכנסת, וז"ל:

וקודם שיכנס לבית הכנסת צריך ליטול רשות באמירת פסוק 'ואני ברוב חסדך', לא כמו רבים שאין יודעים ואומרים אותו אחר כניסה, אלא ישהה על הפתח כמי שחרד לכנס לבית מלך רם ונשא איום ונורא, ויטול רשות באמירת פסוק 'ואני ברוב חסדך'. וגם לפסוק זה צריך שיקדים לומר ברכות השחר, שאם לא אמר עדין ברכות התורה יש מי שאומר שאינו יכול לאמרו. וצריך לשנות ולומר, 'ואני ברוב חסדו אבוא ביתו אשתחוה אל היכל קדשו ביראתו'. ומה טוב ומה נעים שיתקנו תיבה לעניי העיר וישימו אותה בכניסת פתח ביהכ"נ ויקבו חור בדלתו כדי שכל הנכנס לביהכ"נ יקדים לתן שם פרוטה לצדקה, העשיר לא ירבה והדל לא ימעט מפרוטה בכל פעם, ויאמר 'אני בצדק אחזה פניך', זה דבר גדול ומועיל הרבה, ואני נהגתי לומר סדר זה, ולפעמים אני מוסיף בדברים לפי צורך שעה על כל צרה שלא תבוא 'שמע חכם ויסיף לקח'...

ואחר כוונת הלב הן הדברים, **שצריך להיות ירא וחרד ורועש ורועד איך יכנס להיכל המלך כלי מלא בושה וכלימה. ויכון באמרו 'ואני ברוב חסדך אבא ביתך', שהוא אינו כדאי לכנס להיכל המלך אם לא בעבור גדול חסדו ובזכות אבות ראשונים. ויכון, 'חסדך' רמז לאברהם אבינו ע"ה איש החסד, 'קדשך', רמז ליצחק שנתקדש על גבי המזבח, 'ביראתך', רמז ליעקב שאמר מה נורא המקום הזה. ועל זכותם אנו נסמכים לכנס למקום הקודש, ומתוך כך החי יתן אל לבו לעמוד שם באימה ביראת ברתת ובזיע, ושלא לשוח שם שיחת חולין ח"ו מאימת השכינה השורה שם.**

וידוע שהחמירו מאד בזוהר הקדוש (תרומה דף קלא:) על המדבר בביהכ"נ, ואמרו דנהיג קלנא בשכינתא ולית ליה חלקא באלקא דישראל ע"ש. תסמר שערת אנוש מראות חמר שבו, ולבבות יכאבו על שנעשה כהיתר לרבים מעמי הארץ ואין נגרע ששומעים לפעמים חומר שבו מהדורשים בעם ואעפ"כ אין מניחים מנהגם הרע ועולם כמנהגו נוהג. אוי להם לבריות מיום הדין ומיום התוכחה. וביותר פשתה המספחת הזאת בימי שמחות וגיל וימים טובים ולילי שמחת בית השואבה ויום שמחת תורה וימי הפורים וכדומה, **מחמת ערבות השמחה מרבים בשחוק וקלות ראש, וכל מי שיש בידו למחות, ימחה על דבר כבוד שמו, ואם אין בידו למחות, יזהר בנפשו להיות כאלם לא יפתח פיו.**

ויש שרוצה לזהר שלא לדבר בביהכ"נ, אבל כשמדברים אלו אחרים נראה לו כבושה וכיהורא שלא להשיבו ולומר שאינו מדבר בביהכ"נ, ומתוך כך גם הוא מדבר בכאב לב עד שלבסוף נעשה לו כהיתר. והאיש הירא את ה' יאחזהו רעד מחומר שבו, ולא יבוש מפני כל, ויאמר בפה מלא, איני

בירורי הלכה

אכילה ושתייה יש בו קצת קלות ראש ובבבל מועיל תנאי (וי"א דוקא לאחר חורבנו וי"א אפילו בישובו). והנה גבי אלו האיסורים, מצינו קולא בת"ח והוא באכילה ושתייה [דבר שהוא קצת קלות ראש], דהנה כתב הרמ"א (קנא סעי' א') דמותר לת"ח לאכול ולשתות בביהמ"ד, והוא משום שהוא 'כביתו', ובביאור הגר"א שם ציין להאי ירושלמי הנ"ל, ומבואר דס"ל להירושלמי דהכנסת בע"ח לבית הכנסת הוי כדרגת קלות ראש של אכילה ושתייה, ועיי"ש במשנ"ב דכתב דכשם שמותר לו לאכילה ושתייה, כן מותר לו לכל תשמישיו, ומינה למד האגר"מ בכוונת הירושלמי דתשמיש של הכנסת בע"ח לביהמ"ד הוא כאכילה ושתייה, א"כ כשם שת"ח הותר לו אכילה ושתייה, וה"ה כל תשמישיו, כן מותר אף הכנסת בע"ח שלו לביהמ"ד, דכן הוא הדרך להכניס בע"ח לביתו, וכן מוכח בב"ב יא: דדרכם היה להכניס החמור

בעניין הכנסת בעלי חיים וקיום מצוות פדיון פטר חמור בביהמ"ד
בירושלמי במגילה פ"ג ה"ג רבי אמי מפקד לספריא אילו אתו לגביכון איניש מלוכלך באורייתא תהוון מקבלין ליה ולחמריה ולמאניה, ופירשו הראשונים במגילה, דפי' מלוכלך היינו 'משוח' כלומר שיש לו קצת תורה, ומבואר דת"ח מותר לו להכנס עם בע"ח לביהכ"נ, וצ"ב דמה שייך להיתר ת"ח, דהא תלמידי חכמים הותר להם אכילה ושתייה כמבואר בשו"ע, ומה שייכא לכניסת בע"ח לשם, וצ"ב.
ובאגרות משה ח"א סי' מה, כתב לפרש דהנה כתב בביה"ל סו"ס קנא דג' דרגות איסור יש בהם, א. קלות ראש גדול כמו חשבונות ושחוק והיתול דבזה אפילו תנאי בבבל לא מהני, ואפילו לאחר חורבנו, ב. תשמישי חול שאין בהם קלות ראש כלל מועיל תנאי בכל מקום ואפילו ביישובו, ג.

לעילוי נשמת מרן רשכבה"ג רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל
לרפואת הג"ר אלחנן בן שרה סימון, הג"ר מנחם מנדל בן שרה בילה, ראובן בן טלאת, רפאל בן רייזל.

שייך האי היתרא דת"ח מכניס בע"ח לבית הכנסת, דכשם דנקט השעה"צ דהאידינא שאין דרך ריקקה בבית הכנסת, אסור ריקקה בביהכ"נ, לכאורה פשוט גם דכיון דהאידינא אין דרך להכניס בע"ח לביתו, ממילא פשיטא שאף לבית הכנסת אסור, ובטל האי היתרא, דעד כאן לא הותר לת"ח אלא משום שגם בביתו מכניס, אבל האידינא שאין דרך להכניס בע"ח להבית, אזל האי היתרא.

ולפ"ז אף מעמד פטר חמור, אין לעשות בבית הכנסת, דכיון שהמצאותו של בע"ח בבית הכנסת הוא דבר בזיון שיש בו משום קלות ראש, והאידינא אינו בכלל היתרא דאכילה ושתיה, ממילא אף לדבר מצוה אסור, דמה יתיר את האיסור של קלות ראש.

ומינה יש לדון עוד, דאם כנים דברינו, א"כ אף בע"ח שנכנס לביהכ"נ מעצמו, לכאורה יש דין להוציאו, דכשם שיש להוציא לכלוך ואף שלא לכלוך, והוא מפני קדושת המקום, כן נמי כל שיש דבר שהוא 'קלות ראש', לכאורה יש דין להוציאו. [הדברים נכתבו על"י הגאון רבי אביעד אברהם קורצטג שליט"א, ר"מ ישיבת הרב מן הרה]

להבית, עיי"ש, וממילא אף שאסור להכניס בע"ח לביהמ"ד מדין קלות ראש, מיהו כיון שהוא כקלות ראש בגדר של אכילה ושתיה, וממילא כשם שהותר לת"ח אכילה ושתיה, כן הותר לת"ח להכניס בע"ח לביהמ"ד ולמדנו מהירושלמי תוספת דהא דת"ח מותר לו להתנהג כביתו, לא תליא בדין ת"ח דכל מקום, אלא אפילו אינש שמלוכלך באורייתא, כגון אברך כולל באופן שעדיין אינו ת"ח מ"מ כיון שלומד בביהמ"ד יש לו דין ת"ח לענין זה, דכל שמקומו בביהמ"ד ואפילו שמלוכלך קצת באורייתא מותר לו להכנס עם החמור לביהמ"ד כשם שמותר לו קלות ראש של אכילה ושתיה.

ויל"ע בהאי עניינא דהנה כתב השו"ע שם סעי' ז' יכול לרוק בבית הכנסת וכו' וכתב בשעה"צ ס"ק טו דיש לעיין לאותם העשירים המקפידים בביתם על ריקקה א"כ גם בבית הכנסת ובית המדרש יהיה אסור להם לרוק, ומעתה יש לדון האידינא בזה"ז, דאין דרך להכניס בע"ח להבית, א"כ בטל היתרא דת"ח להכניס בע"ח לביהכ"נ, דתו אינו נידון כקלות ראש של אכילה ושתיה, אלא נידון כקלות ראש יתירא, ופשיטא שלא

קוראים כותבים

רוצים לעשות זאת, אמנם הא גופא מדוע עד עתה לא עלתה בידם, ומה נשתנה? והורנו מרן שר התורה זיע"א ומרן רה"י שליט"א להימנע משמוש בפלאפון בבהמ"ד, ובס"ד זכינו לשוב בחרדת קודש לד"א של הלכה ביני עמודי, ועתה ששוב קמו רודפי הדת על ה"קומה הכשרה" חובתנו לחזק את כשרותה, בשמיעת ובהקלטת שיעורי תורה, **ובסוד מרע במניעה מוחלטת משימוש הגורם לביטול תורה, וביטול מורא מקדש, וד' יהיה בעזרו ובא לציון גואל בב"א.** אחד מבני החבורה בכלל חזון-איש

לכבוד העלון החשוב 'קדושת בתי מקדש מעט'. ברצוני לספר לכם מה שהיה בידי שמאוד גרם לי לחיזוק.

כבר כמה שנים שבמסגרת 'לב לאחים' אני נוסע מידי שבוע ללמוד עם בחורים שרוצים להתקרב ליהדות, בזמן היותי עם הבחור/התלמיד אני נוהג להתעניין בשלומו ולהתייחס לכל שאלותיו על היהדות והחרדים וכו'. מכיון שאני מאוד נזהר מלדבר שיחה בטילה בביהכ"נ אני משתדל כמה שיותר שלא ליגרר לשיחה בטילה [דבר שאינו קל בכלל, תמיד צריך להשיג מתי הדיבור הוא של חיזוק/מצוה ולא להיגרר לשיחת חולין].

לפני תקופה קצרה ביקשו ממני ללמוד עם בחור חדש, שעדיין אינו יודע מימינו ומשמאלו ביהדות, נסיתי כהרגלי לדבר איתו בכדי לקרבו, אך **הבחור שותק.** הדבר היה נראה לי מאוד תמוה, בקושי הצלחתי להוציא ממנו את שמו. לאחר שסיימנו ללמוד הוא התקשר אלי והתחיל לי לספר על עצמו וכו', **בהסבירו שהוא לא מדבר בבית הכנסת - מכיון שזה בית ה', הייתי המום מהתשובה,** מדובר בבחור שלא שומר שבת ולא בטוח שהוא יודע מזה 'שמע ישראל' אבל לדבר בביהכ"נ הוא לא מסוגל לדבר! י.ה. ב"ב

לכבוד העלון המחזק 'קדושת בתי מקדש מעט'. בער"ח מנ"א נתיישבו אנשים משלטון ה"ערב רב" לדון בהמשך קיומה של ה"קומה הכשרה" במכשירי הסלולאר, ובס"ד שלא ע"פ דרכי הטבע הנידון נדחה לעוד כחצי שנה. והדבר מעורר להתבונן בזה.

הנה דוד המלך בברחו מפני אבשלום בנו, יצא לקראתו שמעי בן גרא וקללו קללה נמרצת וכשאבישי רוצה להענישו אומר לו דוד: "כה יקלל כי ה' אמר לו קלל את דוד" [ש"ב טז, י]. הנה אע"פ שמעמי התחייב מיתה במעשה זה, כמו שצוה דוד לשלמה לפני פטירתו, מ"מ בשעת מעשה נמנע דוד מלהענישו ושמע את דבר ד' היוצא מפיו של שמעי, ולא ראה את המקל אלא את האוחז בו, ואכמ"ל.

וכן לימד מרן הרב מבריסק זצ"ל לב"ב, בהיותם בוויילנא בעת המלחמה, וחששו שיגרשו מבתם והקשה הרב על מ"ש המלאך שנלחם עם יעקב ליעקב: "כי שרית עם א' ועם אנשים ותוכל" ופירש"י ועם אנשים - עשו ולבן". והדבר צ"ב תינה עם לבן שכבר יצא ממנו בשלום, אבל עם עשו, עדיין לא נפגש, ומדוע אמר לו המלאך שנצחו? אלא ודאי שיעקר המלחמה היא בשמים וכיון שיעקב ניצח את המלאך שהיה שרו של עשו, ממילא עשו עצמו כבר מנוצח, ולכן מובן מה אמר המלאך ליעקב.

וכן ידוע מה שכתב הנפש החיים [שער א' פ"ד] הלא נבוכדנצר וטיטוס לא עשו במעשיהם שום פגם וקלקול כלל למעלה כי לא להם חלק ושרש בעולמות העליונים... רק שבחטאינו נתמעט ותש כביכול כח גבורה של מעלה, את מקדש ד' טמאו כביכול המקדש העליון, וע"י כך ה' להם כח לנבוכדנצר וטיטוס להחרוב המקדש של מטה... כמ"ש רז"ל [איכ"ר א, מג] קמחא טחינא טחנת, עיי"ש.

והנה בשנת תש"פ כשסגרו אנשי השלטון בתי כנסיות ובתי מדרשות בארה"ק אמר אחד מגדולי הראשי ישיבות זצ"ל שהם כבר שבעים שנה

סיפור השבוע

סיבה הנראית לעין, התעכבו מלמצוא את שידוכם. הבחורים הללו היו מדברים בתפילה.

יום אחד נגשתי לבחורים האלה, אמרתי להם בואו ונעשה עסק, **אתם מפסיקים לדבר בתפילה למשך שלושה חודשים ואם אתם לא מתארים אני נותן לכם אלף דולר,** בחור אחד הסכים וקיבל על עצמו שלא לדבר. נסעתי באותה תקופה למשך כחודש, כשחזרתי פגשתי אותו, והוא אמר לי שבשבת האחרונה לא החזיק מעמד ודיבר בזמן התפילה. אמרתי לו שאני אאריך לו את הזמן בעוד חודש, ומעכשיו שימשיך שלא לדבר. **ביום האחרון של החודש הנוסף הוא מצלצל אלי אני מתארים.**

הבחור השני שלא הסכים לקבל על עצמו קבלה זו אמרתי לו, לאחר שחברך נושע בעקבות שהפסיק לדבר בעת התפילה, **בא נעשה הסכם נוסף שאני אתן לך אלף ושמונה מאות דולר, אם אתה מקבל על עצמך להפסיק לדבר באם לא תתארים.** הוא סרב גם לזאת, וכך עברו עוד כמה שנים. אני בינתיים עברתי דירה למנהטן. יום אחד אני מקבל הודעה כתובה מהבחור הזה **'הפסקתי לדבר באמצע התפילה והתארסתי.'** כל מילה מיותרת, ברור שהזהירות בכבוד התפילה וכבוד בית הכנסת היא סגולה לכל הטובות.

בבית הכנסת בארה"ב היה יהודי עשיר שמתחזק מכספו את רוב רובם של הוצאות ביהכ"נ. רב ביהכ"נ היה מקפיד מאוד על כבוד ביהכ"נ ושלא ידברו בתפילה.

ויהי היום והרב רואה שהתורם הדגול של ביהכ"נ מדבר בתפילה. הרב חיכה להזדמנות לדבר עם התורם. יום אחד לאחר התפילה כשביהכ"נ התרוקן והתורם נשאר לבד עם הרב, ניגש אליו הרב ואמר לו, **אתה חשוב אצלי מאד, אתה מחזיק בכסף את הביהכ"נ, אבל אני רואה שאתה מדבר באמצע תפילה, ולדבר בתפילה זהו זלזול בכבוד השכינה. אם אתה לא יכול להתאפק לא לדבר בתפילה אני מעדיף שתלך להתפלל במקום אחר והקב"ה יתחזק את ביהכ"נ גם ללא עזרתך,** הרב רמז בכה על צער השכינה כשמדברים באמצע התפילה, האיש העשיר ראה שאכפת לרב כ"כ וקיבל על עצמו שיפסיק לדבר בזמן התפילה. (כבוד בית ה')

סיפר הר"ר מרדכי הגר בספרו 'שמחת מרדכי'. היו שני בחורים מבוגרים שהתפללו אצלנו בבית הכנסת שהגיעו כבר מזמן לפרקם ולא מצאו את זיווגם. שניהם היו בחורים מוצלחים ולא היה חסר להם דבר, ובלא שום

לעילוי נשמת מזכי הרבים הגה"צ רבי יהודה אריה בן רבי יעקב שכטר זצ"ל והגאון הגדול רבי עוזר בן רבי שלמה זלמן דהורי זצ"ל

לתרומות ולהפצת העלון 7101970-052 | לשליחת חומר ולקבלת העלון: פקס 15335792498 0527176420@gmail.com